

Turtingas Pagausančio dvare (Raseinių raj.) gimusio rašytojo ir diplomato Jurgio Savickio rašytinis palikimas

Pagausančio kaimas – Raseinių rajone, 3 km į rytus nuo Juodaičių. Šiame kaime buvusiam Pagausančio dvare gyvenusioje gausioje, tačiau pasiturinčioje šeimoje 1890 m. gegužės 4 d. gimė lietuvių diplomatas, rašytojas, ekspresionizmui artimas lietuvių prozos modernintojas, spaudos bendradarbis Jurgis Savickis (1890–1952). Gimnaziją baigė Maskvoje, kur jis gyveno pas savo dėdę. 1911 m. kelis mėnesius mokėsi Sankt Peterburgo aukštesniuosiuose žemės ūkio kursuose, vėliau studijavo dailę Maskvoje ir Krokuvoje. Pirmojo pasaulinio karo metais dalyvavo lietuvių pabėgėlių globos organizacijų veikloje, buvo Lietuvių komiteto nukentėjusiems nuo karo šelpti įgaliotinis. 1915 m. jį išsiuntė į Daniją. Ten dirbo Raudonajame Kryžiuje – rūpinosi vokiečių užnugaryje buvusiais lietuvių belaisviais. Išmokęs danų kalbą pradėjo bendradarbiauti spaudoje, sudarė danų mokslininko Å. M. Benedictseno ir lietuvių autorių J. Alekno, J. Aukštuolio, J. Goštauto, I. Šeinaus, J. Tumo Vaižganto straipsnių rinkinį „Lysskaer“ („Priešaušris“), kuris išleistas 1919 metais.

Danijoje J. Savickis sukūrė šeimą – vedė Idą Trakiner. Gyvendami santuokoje jie susilaukė dviejų sūnų – Algirdo ir Augustino.

J. Savickis buvo didelis eruditas, mokėjo prancūzų, danų, lenkų, rusų, švedų kalbas. Nepriklausomybę paskelbusiai Lietuvai tokių žmonių reikėjo, tad jam buvo pasiūlyta diplomatinė tarnyba.

1919-aisiais J. Savickis buvo paskirtas oficialiu atstovu Danijoje, 1919–1927 m. atstovavo Lietuvai ir Švedijoje, Norvegijoje, Olandijoje bei Suomijoje. 1927–1929 m. buvo Kaune veikusios Užsienio reikalų ministerijos Teisių ir administracijos departamento direktorius, papildomai nuo 1928m. vadovavo Valstybės teatrui. 1930–1937 m. buvo

Jurgis Savickis. Nuotrauka iš knygos „Lietuvos albumas“ (Kaunas, 1990)

nepaprastasis pasiuntinys Švedijoje, 1938 m. – Lietuvos atstovas Latvijoje, 1939–1940 m. – nuolatinis delegatas prie Tautų Sąjungos Ženevoje.

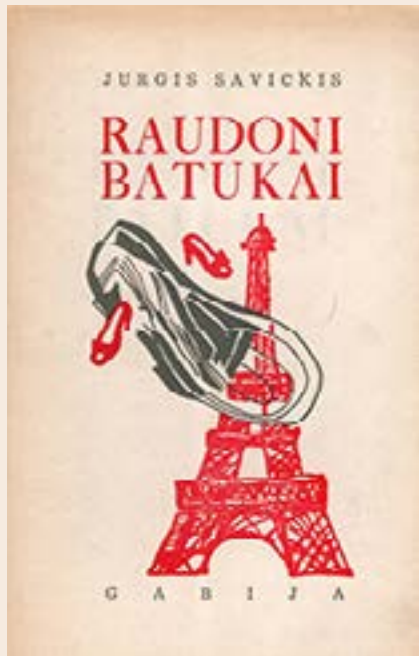
1935 m. I. ir J. Savickiai nusipirko žemės sklypą Pietų Prancūzijos Mentono apylinkėse esančioje Roquebruno vietovėje (Pajūrio Alpių departamentas), kuri Jurgiui labai priminė Lietuvą. Tame sklype Savickiai pasistatė vilą. Pavadino ją „Ariogala“. Taip Jurgis savo namus susiejo su gimtine. Sodybą jis papuošė žemaičių tradicinėmis šventųjų skulptūromis ir koplytėlėmis, viloje buvo daug iškilų lietuvių dailininkų (Adomo Varno, Petro Kalpoko, Adomo Galdiko) ir kt. paveikslų.

Šioje sodyboje J. Savickis gyveno sovietams okupavus Lietuvą, kai neteko diplomato darbo, bei Antrojo pasaulinio karo metais. Čia jis užsiėmė žemės ūkiu bei verslu – auginio ir pardavinėjo daržoves, spaudė alyvuogių aliejų.

Mirė J. Savickis, ištikus insultui, 1952 m. gruodžio 22 d. Mentono klinikose. Palaidotas Roquebrune (Ero departamentas, Langedokas-Rusijonas, Prancūzija) kapinėse.

J. Savickis kurti pradėjo 1910-aisiais. Pirmasis jo kūrinys – novelė „Doenos kančios“ tais metais buvo išspausdinta laikraštyje „Lietuvos žinios“. Šį tekstą jis pasirašė Jurgio Rimošiaus slapyvardžiu, juo jis kai kada naudojosi ir vėliau, yra net jo knygų, išleistų Rimošiaus slapyvardžiu.

Pirmoji jo knyga (apsakymų rinkinys „Šventa-“
(Nukelta į 40 p.)

Jurgio Savickio 1951 m. išleistas knygos „Raudoni batukai“ viršelis. Šią knygą rašytojui padėjo spaudai parengti Leonas Lėtas

dienio sonetai“) išspausdinta 1922 m. Berlyne. J. Savickis yra ir novelių knygų „Ties aukštu sostu“ (1922), „Raudoni batukai“ (1951), „Novelės“ (1967), „Ad astra“ (1970), „Vasaros kaitros“ (1997 22011), romano „Šventoji Lietuva“ (1952), apysakos „Mano geriausias draugas“ (1952), taip pat ir kelių kelionių knygų („Kelionė per Lietuvą“ (*En rejse gennem Litauen* 1919), „Atostogos“ (1928), „Truputis Afrikos“ (1934), „Kelionės“ (2 t. 1938) ir beletrizuoto dienoraščio „Žemė dega“ (2 t., išleista 1956), autorius. 1990–1998 m. Vilniuje leidykla „Vaga“ išleido šešis šio autorio Raštų tomus.

J. Savickio nuopelnai diplomatijos srityje yra įvertinti aukštais Lietuvos valstybės apdovanojimais, tarp jų ir Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino II ir III laipsnio ordinais (atitinkamai 1928 ir 1930 m.), taip pat ir Danijos, Islandijos, Latvijos, Norvegijos, Švedijos ordinais.

Jurgio Savickio išleistų knygų viršeliai

Parengė Kazimieras Prušinskas

MAIRONIO gimtasis Pasandravio dvaras ir tėvų namai Bernotuose

1862 m. lapkričio 2 d. Pasandravio dvare (adresas: Pasandravio k., Pagojukų sen., Raseinių r.) gimė žymiausias XIX a. pab.–XX a. pr. lietuvių poetas, eilėraščių rinkinio „Pavasario balsai“ autorius, pedagogas, profesorius, teologijos daktaras, spaudos bendradarbis, kunigas prelatas Jonas Mačiulis-Maironis (tikroji pavardė Jonas Mačiulis, 1862–1932).

Literatūrologė prof. Brigita Speičytė pažymi, kad „*Svarbiausia Maironio kūrybinio palikimo dalis – lyrinė poezija. Maironis sukūrė poetinę kalbą žmogaus vidiniam pasauliui (individualiam asmens patyrimui, jausmams, atminčiai, vaizduotei) perteikti. Jo poezija įkūnija Romantizmo epochos estetišius atradimus, kurie tapo modernizmo meno atramomis. Visų pirma tai poezijos subjektas – individas, pasižymintis neišreiškiamą dvasios gelmę, stipriais išgyvenimais, siekiantis peržengti regimojo, daiktiškojo pasaulio ribas, besiilgintis begalybės („Nuo Birutės kalno“, „Vakaras (Ant ežero Keturių Kantonių)“, „Vasaros naktys“, „Užmigo žemė“, „Pavasaris“, „J. St.“, „Sudieu“). Subjektyvumo raiška atvėrė kelias moderniajai lietuvių poezijai formuotis.*

Poeto tėvai buvo jau gerokai prasigyvenę karališkaisiais vadinami laisvieji ūkininkai Ona ir Aleksandras Mačiuliai. Jiems nuosavybės teise priklausė beveik už kilometro nuo Pasandravio buvęs Bernotų kaimo viensėdis. Tėvas Aleksandras Mačiulis buvo mažaraštis, bet sumanus ir iniciatyvus ūkininkas, jaunystėje pinigų pasitaupęs dvaruose dirbdamas ūkvedžiu. Jis ne tik savo ūkį Bernotuose puikiai tvarkė, bet ir už 4 km Steponkaimyje buvusį giminaičių ūkį prižiūrėjo. Pasandravio dvarelių O. ir A. Mačiuliams dvejiems metams buvo perleidę praskolinę, iš Mačiulių paskolą gavę jo savininkai Aleksandravičiai.

Iš Pasandravio dvaro statinių yra išlikęs tik XIXa. svirnas (restauruota akmens mūro pavalkinė – pakinktinė) ir šulinys. Jie, kaip ir pati sodyba, yra įtraukti į Nekilnojamųjų vertybių registrą ir yra Poeto Jono Mačiulio-Maironio gimtinės vietos